

Євген Букет (м. Київ)

ЗАСНОВАНО ПРЕМІЮ ІМЕНІ ПЕТРА ТРОНЬКА

29 травня в залі засідань Ученої ради Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна відбувся урочистий пленум Правління Національної спілки краєзнавців України, присвячений 85-річчю виходу в світ першого числа журналу “Краєзнавство”.

Наприкінці травня 1925 року в Харкові відбулася велика нарада за участю 22 регіональних краєзнавчих осередків — Перша Всеукраїнська конференція краєзнавства, на яку зібралися спеціалісти різних галузей науки, причетні до справи дослідження рідного краю. На конференції ухвалили рішення про створення Українського комітету краєзнавства (УКК).

8 січня 1927 року УКК вирішив: “Приступити до видання періодичного органу в розмірі 2 друкованих аркушів, накладом в 2000 примірників”. Перше число журналу “Краєзнавство” побачило світ у квітні 1927 року на друкарських верстах найбільшого Харківського виробництва “Пролетарій”, після того, як УКК мав чіткі дані про бюджет, у якому жодних коштів на видання не передбачалося. І все-таки, маючи незначні операційні фонди, Комітет почав видавничу справу і спромігся видати 1927 року три числа; 1928 року — десять; 1929 року — десять чисел у трьох випусках; 1930 року — п’ять чисел часопису. Але тоталітарний режим швидко згорнув цю діяльність, розпочавши переслідування дослідників рідного краю. І тільки в другій половині ХХ століття український краєзнавчий рух почав відроджуватися.

1990 року створено Всеукраїнську спілку краєзнавців — правонаступницю УКК, яка відновила 1993 року і журнал “Краєзнавство”. Світ побачило вже 77 його чисел. Журнал виходить щоквартально. Значно поліпшилися обсяги, наклад і вагомість журналу після 2008 року, коли Всеукраїнська спілка краєзнавців отримала статус Національної. З 2009 року журнал отримав фахову реєстрацію у ВАК України та безкоштовно надходить у 140 найбільших фондосховищ країни (університети, бібліотеки, архіви, музеї), крім того його pdf-версія доступна для завантаження на сайтах НСКУ, Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та Інституту історії України НАН України. Напередодні ювілею інформація про журнал “Краєзнавство” з’явилася і в українському мовному розділі Вікіпедії. А на

урочистостях у Харкові дослідники рідного краю презентували диск, на який вмістили повну електронну версію свого часопису з 1927 до 2011 року.

Із доповідями про історію і сучасність журналу «Краєзнавство» виступили перший заступник головного редактора Олег Бажан та доцент кафедри українознавства і політології Української інженерно-педагогічної академії Ольга Кашаба.

Також під час урочистого пленуму йшлося про сучасні тенденції українського краєзнавчого руху, проекти Спілки. Заступник голови НСКУ Руслана Маньковська, зокрема, розповіла про цикл документальних фільмів “Музейні скарби України”, презентований нещодавно в інформаційній агенції “RegioNews”. Проект «Музейні скарби України» започаткований Національною спілкою краєзнавців України 2011 року. Автори проекту Світлана Махонько – головний редактор творчого об’єднання суспільних і науково-освітніх програм телерадіокомпанії УТР і Олександр Махонько – головний режисер творчого об’єднання суспільних і науково-освітніх програм телерадіокомпанії УТР – мають на меті за кілька років створити цикл документальних фільмів, де представити колекції краєзнавчих, меморіальних, науково-технічних, природничих, етнографічних, громадських та інших українських музеїв. Перші вісім фільмів про осередки вивчення місцевої історії – краєзнавчі музеї, зокрема і про Роменський краєзнавчий музей, вже створені та були презентовані під час прес-конференції в Києві.

Зазначимо, що інформаційне агентство RegioNews є партнером НСКУ. Меморандум про співпрацю було підписано 15 березня 2012 року. Підписанню передувала веб-конференція з керівництвом Національної спілки краєзнавців України, присвячена підсумкам V позачергового з’їзду, яка відбулася 8 лютого 2012 року на сайті Інформаційного агентства. У лютневій конференції взяли участь: Олександр Реєнт – голова Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник директора Інституту істо-

рії України НАН України; Руслана Маньковська – заступник голови НСКУ, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України; Володимир Дмитрук – відповідальний секретар НСКУ, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України.

Про діяльність Івано-Франківської, Черкаської та Харківської обласних організацій НСКУ розповіли їхні голови Михайло Косило, Василь Мельниченко і Сергій Куделко. У своїх виступах керівники обласних організацій спільно відзначали важливу роль журналу „Краєзнавство” в зміцненні краєзнавчого руху в Україні. Василь Мельниченко, зокрема, закликав краєзнавців України розгорнути роботу з підготовки до 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка.

Харківська школа історичної регіоналістики по праву вважається однією з найпотужніших у країні. Так, діалектолог, доцент кафедри української мови Каразінського університету Анатолій Сагаровський представив присутнім перший випуск матеріалів до книги «Діалектний словник Центральної Слобожанщини (Харківщини)», що нарешті побачив світ. У робочій картотеці вченого, як розповів Анатолій Ананійович, ще понад 50 000 місцевих діалектизмів (слів, значень, фонетичних або фразеологічних форм і т.п.).

Краєзнавці з усіх областей України із захопленням сприйняли також виступ етномузиколога, завідувача кафедри Харківської державної академії культури, заслуженого діяча мистецтв України Віри Осадчої, яка виконала старовинні козацькі пісні Слобожанщини. Нещодавно побачив світ підготовлений нею навчальний посібник «Обрядова пісенність Слобожанщини», який авторка подарувала до бібліотеки НСКУ.

Свої видання учасникам пленуму презентували харківські краєзнавці, видавці й редактори української Вікіпедії. Зокрема, ГО «Вікімедіа

Україна» презентувала видану цього року оперу Д. Бортнянського “Сокіл” і довідник “Як редагувати Вікіпедію”. Останній отримали всі присутні члени Правління. Вікімедійці подякували спільцям за допомогу в організації Другої української вікі-конференції, яка пройшла 28-29 квітня в ХНУ ім. В.Н. Каразіна.

Підписана 29 лютого 2012 року Угода про співпрацю між ГО «Вікімедіа Україна» та НСКУ передбачає взаємодію за багатьма іншими напрямками роботи, зокрема вікі-проектами “Вікі любить пам’ятки” та “Історія міст і сіл України”. Під час пленуму редактори української Вікіпедії в черговий раз ознайомили краєзнавців з можливостями Вікіпедії та інших проектів фонду Вікімедіа, обговорили найближчі плани співпраці в межах підписаної угоди та окреслили завдання на майбутнє. Краєзнавці з багатьох областей акцентували увагу на винятковій ролі Вікіпедії в підготовці майбутнього академічного видання “Історії міст і сіл України” і пообіцяли активніше включитися в роботу з наповнення енциклопедії.

Члени правління НСКУ також відвідали місце, де працював у 1920-ті Український комітет краєзнавства та розміщувалася редакція журналу “Краєзнавство”.

Ініціатором відродження і незмінним головою Спільки краєзнавців (до 2011 р.) був доктор історичних наук, професор, академік НАН України, Герой України Петро Тронько. Нині Правління Спільки одноставно вирішило вшанувати його пам’ять, заснувавши краєзнавчу Премію імені академіка Петра Тронька НСКУ. Її вручатимуть, починаючи з 2013 року, в липні щорічно окремим краєзнавцям за вагомий внесок у справу вивчення, дослідження і популяризацію історико-культурних і природних багатств рідного краю у кількох номінаціях. Майбутні лауреати премії отримуватимуть диплом, почесний знак і грошову винагороду.

Урочистий пленум Правління НСКУ, присвячений 85-річчю виходу в світ першого числа журналу “Краєзнавство” (м. Харків, 29 травня 2012 р.)

Учасники урочистого пленуму Правління НСКУ, присвяченого 85-річчю виходу в світ першого числа журналу "Краєзнавство" (м. Харків, 29 травня 2012 р.)